

Łódź, dnia 23 września 2021 r.

Prof. dr hab. Anna Domańska

Dziedzina sztuki

Dyscyplina – sztuki muzyczne

Specjalność - dyrygentura

Akademia Muzyczna im. G. i K. Bacewiczów w Łodzi

Wydział Twórczości, Interpretacji, Edukacji i Produkcji Muzycznej

Recenzja pracy doktorskiej

mgra Andrzeja Sitka

Rada Wydziału Edukacji Muzycznej Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy pismem BS/199/2021 z dnia 19 lipca 2021 r. poinformowała o powołaniu mnie, zgodnie z Uchwałą z dnia 10 września 2018 r., na recenzenta rozprawy doktorskiej mgra Andrzeja Sitka.

Podstawowe dane o Kandydacie

Pan mgr Andrzej Sitek w 1981 r. podjął naukę w Państwowej Szkole Muzycznej II stopnia im. Karola Szymanowskiego w Płocku, w klasie fortepianu. W 1986 r. rozpoczął studia na Uniwersytecie Łódzkim na Kierunku Wychowanie Muzyczne, które ukończył w 1991 r. W trakcie studiów, 15 lutego 1990 r. zatrudniony został w Państwowej Szkole Muzycznej I i II stopnia im. Karola Szymanowskiego w Płocku, w charakterze nauczyciela fortepianu głównego, w szkole I stopnia. W latach 1996 – 1998 odbył studia podyplomowe w Akademii Muzycznej im. Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy na kierunku Chórmistrzostwo.

W 1996 r. objął funkcję dyrygenta Chóru Młodzieżowego Państwowej Szkoły Muzycznej I i II stopnia w Płocku. Od 1998 r. w tej samej szkole prowadzi zajęcia z fortepianu dodatkowego. W 2005 r. został dyrygentem i kierownikiem artystycznym Chóru Miasta

Gostynina. Od 2007 r. pracuje w charakterze dyrygenta chóru dziecięcego Państwowej Szkoły Muzycznej I i II stopnia w Płocku i Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej w Płocku. W 2008 r. z własnej inicjatywy, założył Chór Dziecięcy ASBeek, w skład którego wchodzi uczniowie Państwowej Szkoły Muzycznej I i II stopnia oraz Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej I stopnia w Płocku. Zespół odnosi znaczące sukcesy na konkursach i festiwalach w kraju i zagranicą. W 2010 r. Andrzej Sitek roku został powołany na stanowisko p.o. dyrektora Miejskiej Szkoły Muzycznej I stopnia w Gostyninie. W 2010 r. ukończył studia podyplomowe w Wyższej Szkole Zawodowej im. Pawła Włodkowica w Płocku na kierunku Zarządzanie Oświatą. Od września 2010 r. pełni funkcję dyrektora Miejskiej Szkoły Muzycznej I stopnia w Gostyninie, gdzie zorganizował cykliczny konkurs muzyczny o zasięgu ogólnopolskim - „Blacha dla najmłodszych” dla uczniów klas I-III działu dziecięcego oraz I-II działu młodzieżowego. W latach 2012 – 2015 pełnił funkcję wiceprezesa Płockiego Towarzystwa Muzycznego imienia Waława Lachmana. W trakcie pełnienia tej funkcji organizował konkursy o zasięgu ogólnopolskim i międzynarodowym, m.in.:

- Ogólnopolski Konkurs Skrzypcowy im. prof. Mirosława Ławrynowicza, Międzynarodowy Konkurs Skrzypcowy im. prof. Mirosława Ławrynowicza,
- Konkurs Pianistyczny im. Haliny – Czerny-Stefańskiej i Ludwika Stefańskiego,
- Konkurs Muzyki Współczesnej,
- Konkurs Wiedzy o Kompozytorach.

Ocena pracy doktorskiej

Pan mgr Andrzej Sitek złożył pracę doktorską p.t. *Aspekty wykonawcze wybranych utworów Krzysztofa Grzeszczaka na chór jednorodny*. Promotorem doktoratu jest prof. dr hab. Mariusza Kończala (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy). Składa się ona z dzieła artystycznego zarejestrowanego w formie nagrań audio, załączonego na płycie CD oraz jego opisu.

Dysertacja doktorska jest integralnie związana z przedstawionym dziełem artystycznym i składa się z trzech rozdziałów wraz z podrozdziałami, wstępu, zakończenia, streszczenia rozprawy doktorskiej w języku polskim oraz angielskim, bibliografii, wykazu fragmentów kompozycji K. Grzeszczaka wykorzystanych w pracy, spisu rysunków, wykazu kompozycji

K. Grzeszczaka oraz aneksów – nośników cyfrowych na których utrwalone zostało dzieło artystyczne oraz praca w formacie elektronicznym – łącznie 167 stron.

W rozdziale pierwszym, w dwóch podrozdziałach, doktorant przedstawia życie i twórczość Krzysztofa Grzeszczaka. Ukazanie sylwetki i ogólnej charakterystyki twórczości kompozytora to niezbędny element, który daje ogłęd na badany temat i pozwala lepiej go zrozumieć. Dzięki skondensowanemu opisowi dorobku Krzysztofa Grzeszczaka zamieszczonym w tym rozdziale, możemy poznać dokonania kompozytora, zarówno na polu akademickim jak i konkursowym oraz zaznajomić się z jego twórczością w szerszym kontekście.

Rozdział drugi, podzielony na siedem podrozdziałów, stanowi opis specyfikacji pracy z chórem jednorodnym. Doktorant w pierwszym podrozdziale zwraca uwagę na ważny aspekt śpiewu zbiorowego, jakim jest kształtowanie charakteru osoby śpiewającej w chórze. „To prawda, śpiew i inne muzykowanie w zespole tworzy małą społeczną grupę o podobnych upodobaniach i podobnym celu” – pisze Andrzej Sitek. Autor porusza również bardzo ważny temat odpowiedzialności zbiorowej chórzystów. Kształtuje to, szczególnie u młodych ludzi, poczucie odpowiedzialności oraz kształci umiejętność zarządzania swoim czasem. Poza tym, jak stwierdza kandydat, przynależność do chóru daje wiele satysfakcji oraz pozwala odnaleźć się w grupie ludzi o podobnych zainteresowaniach i posiadających wspólny cel. Celem jest jak najlepsze wykonanie artystyczne, w czym pomóc dobrze dobrany repertuar. Pan mgr Andrzej Sitek wskazuje ogólne kryteria doboru utworów dla różnego rodzaju zespołów. Powołując się na Roberta L. Garretsona – autora książki dla studentów dyrygentury chóralnej *Conducting Choral Music* stawia 8 pytań, na które powinien odpowiedzieć sobie każdy kierownik artystyczny zespołu przed wyborem repertuaru. Dalej omawia zagadnienie na podstawie doświadczeń z własnym zespołem – chórem dziecięcym, wymieniając kompozycje, nad którymi pracował. Wśród wielu tytułów znajdziemy przykłady muzyki sakralnej oraz świeckiej. Trzeci podrozdział traktuje o dokonaniach dydaktycznych i organizacyjnych. Doktorant wskazuje na swoje wieloletnie doświadczenie w pracy chórmistrza, które łączy z działalnością dydaktyczną w szkolnictwie muzycznym. Opisuje szczegółowo swoją działalność, przybliży jej aspekty organizacyjne. Czwarty podrozdział pracy poświęcony jest tematowi predyspozycji i umiejętności, jakie powinien posiadać dyrygent. Doktorant zwraca uwagę na potrzebę gruntownego wykształcenia muzycznego osoby kierującej zespołem. Uważa ocenę chóru przez pryzmat dyrygenta jako zasadną. Aby dobrze kierować zespołem należy posiadać również zdolności organizacyjne, przywódcze, być człowiekiem życzliwym,

cierpliwym oraz starannym. Pan mgr Andrzej Sitek w omawianym podrozdziale dokonuje również ciekawego opisu działalności edukacyjnej dyrygenta jako nauczyciela, przekazującego wiedzę muzyczną, ale również uczącego, choćby poprawnej polszczyzny, co kształtuje patriotyzm wśród młodych ludzi. Buduje świadomość własnego ciała oraz aparatu wykonawczego poprzez przekazanie zasad emisji i impostacji głosu. Kolejne dwa podrozdziały, poświęcone są emisji głosu i jej znaczeniu w praktyce. Autor pracy gruntownie wyjaśnia to pojęcie, uwzględniając wszystkie elementy poprawnego wydobywania dźwięku oraz higieny głosu, której poświęca odrębny, siódmy podrozdział. Wymienia w nim czynniki sprzyjające, oraz negatywnie wpływające na nasz głos.

Cały drugi rozdział opracowany został bardzo szczegółowo i dokładnie. Warto zauważyć, że poza cennymi pozycjami z bibliografii autor oparł tę część pracy na własnych wieloletnich doświadczeniach pracy z chórami.

Rozdział trzeci to analiza wybranych kompozycji Krzysztofa Grzeszczaka. W tej części pracy Pan mgr Andrzej Sitek opisuje kompozycje, które stanowią dzieło artystyczne, dołączone do niniejszej dysertacji doktorskiej:

1. Ex Libro Psalmorum II
2. Pater Noster
3. Ex Libro Psalmorum III
4. O vos omnes
5. O święta uczto
6. Obłoki
7. Ostinatoco
8. Kiebyšta wy widzieli
9. Nie płac Maryś nie płac
10. Cekoj Jonku śtyry lata
11. Mniała baba psiekno córke
12. Na weselum była

Doktorant w rozdziale tym szczegółowo analizuje każdy z wymienionych utworów pod wieloma względami, podpierając się przykładami nutowymi oryginalnych partytur. Zwraca uwagę na kształt melodii, dynamikę, powiązania tekstu z wyrazem artystycznym i konkretnymi zabiegami kompozytorskimi, mającymi na celu podkreślenie ich charakteru. Autor wskazuje problemy wykonawcze, jakie napotkał podczas swojej pracy na omawianymi kompozycjami.

Opisy te są bardzo szczegółowe i pomagają zrozumieć styl dzieł Krzysztofa Grzeszczaka jeszcze lepiej. Stanowią również cenne wskazówki dla innych chórmistrzów, chcących pochylić się nad tymi tytułami.

Dysertację doktorską mgra Andrzeja Sitka oceniam **bardzo dobrze**.

Ocena koncertu doktorskiego

Dzieło artystyczne, które jest przedmiotem omawianej pracy doktorskiej zostało zarejestrowane 11 czerwca 2019 r. w Auli Muzeum Diecezjalnego w Płocku w formie koncertu na żywo i wydane na płycie CD stanowiącej aneks do pracy. W skład dzieła artystycznego wchodzi 12 kompozycji Krzysztofa Grzeszczaka na chór jednorodny w wykonaniu Chóru ASBeek pod dyrekcją Andrzeja Sitka, przy fortepianie Grażyna Sukiennik.

W koncercie możemy wyróżnić dwie części – pierwszą, w której zespół zaprezentował sześć kompozycji sakralnych a cappella oraz drugą, w której zabrzmiała *Suita Mazurska*, w skład której wchodzi pięć kompozycji o tematyce ludowej z towarzyszeniem fortepianu. Pomiędzy tymi kontrastującymi częściami znajdują się dwie kompozycje - *Obłoki* i *Ostinateco* - będące transferem - w moim odczuciu to bardzo dobry zabieg, zapobiegający mocnemu przejściu pomiędzy muzyką sakralną a cappella a ludową z akompaniamentem. Co więcej, kompozycja *Obłoki* Krzysztofa Grzeszczaka powstała specjalnie dla tego zespołu, na okazję omawianego koncertu.

Rozpoczęcie koncertu sprawia wrażenie nieco zachwianego i niepewnego. Wprowadzający motyw mógłby być bardziej precyzyjny, zarówno pod względem intonacji, jak i rytmiki. Sprawa stabilizuje się już w następnej frazie, gdzie chórzystki wyraźnie i precyzyjnie realizują triole oraz akcenty. W dalszych fragmentach chór próbuje odnaleźć się w akustyce i wspólnym brzmieniu, szukając poprawnej intonacji, szczególnie we fragmentach polifonicznych. Zespół traci nieco dokładność i ładne brzmienie przy większych skokach interwałowych w obrębie poszczególnych głosów, jednak trudne harmoniczne pionki są słyszalnie wyćwiczone i dobrze zrealizowane. Przy dużych odległościach między głosami wyraźnie słychać wieloplanowość – na szczególne uznanie zasługuje tutaj głos III. Bardzo dobrze brzmią wszystkie szybkie i rytmiczne przebiegi, są wykonane starannie i z dużą świadomością. W spokojniejszych i bardziej skupionych fragmentach chór brzmi bardzo spójnie, wyraźnie wyrównuje swoją barwę. Na szczególną uwagę zasługuje wykonanie utworu

Ex Libro Psalmorum III. Piękny i precyzyjny początek, dobrze rozplanowany emocjonalnie, dynamicznie i bardzo pewny harmonicznie, doskonale zrealizowany pod względem rytmicznym. Jedynym mankamentem może być zbyt „płaska” emisja oraz zachwiana intonacja głosu I, szczególnie na wysokich dźwiękach.

Zanim zabrzmiała *Suita Mazurska* Krzysztofa Grzeszczaka, na płycie znajdziemy dwie kompozycje stanowiące łącznik między częściami koncertu. Tutaj do głosu dochodzi również fortepian i już w pierwszym utworze, w którym go usłyszymy, pianistka wprowadza wspaniały klimat, oddający charakter utworu. Jak twierdzi sam kompozytor obecny na koncercie, Pani Grażyna Sukiennik oddała w pełni jego zamysł i wydobyła doskonałe brzmienie dopasowane do charakteru kompozycji. Warto dodać również, że utwór miał podczas koncertu swoją prapremierę. Piękny klimat rozbija nieco niepewna intonacja i mało melodyjne prowadzenie głosów w chórze w pierwszych taktach, jednak im dłużej trwa utwór, tym zespół czuje się pewniej w nowych warunkach scenicznych. Po utworze *Obłoki* zespół wykonuje a cappella utwór *Ostinateco* i od pierwszych dźwięków słychać w nim precyzję, pewność i stabilność dźwiękową, dużą świadomość motoryki, wyrazistość, ekspresję i dokładność. Te dwie krótkie, lecz wyraziste kompozycje prowadzą nas do drugiej części koncertu, podczas której zespół wykonał pięć kompozycji Krzysztofa Grzeszczaka o tematyce ludowej z towarzyszeniem fortepianu.

Suitę Mazurską rozpoczyna wesoły i motoryczny utwór *Kiebyśta wy wiedzieli*. Od początku wprowadza nas w sielski klimat, za sprawą ciekawego wstępu fortepianu. Można było spodziewać się znów lepszej intonacji i precyzji w prowadzeniu poszczególnych głosów w pierwszych taktach. Chór pięknie oddaje rustykalny charakter pieśni, szybkie fragmenty są wykonane z dużą dbałością o dykcję i selektywność. W lirycznej pieśni *Nie płac Maryś nie płac* wykonawcy pokazują się z najlepszej strony już od pierwszych taktów. Doskonale oddany charakter pieśni zarówno przez chór jak i pianistkę wprowadza nas spokojniejszy klimat. Trudnością w tym utworze jest utrzymanie intonacji we fragmentach a cappella. Niestety ta nieco spada, co słyszalne jest przy wejściu fortepianu. Na pochwałę zasługują trudne, sekundowe współbrzmienia w wykonaniu chóru w pieśni *Cekoj Jonku śtyry lata*. Zespół wspaniale interpretuje kompozycje i przedstawia jej barwy i zróżnicowanie, zachowując przy tym dobre brzmienie i intonację w harmonii, w trudnych przebiegach melodii, oraz sprężystą rytmikę. Intonacja głosu I, szczególnie przy skokach na wysokie dźwięki wymaga poprawy, możemy to usłyszeć w utworze *Na weselum byłam*. Poza

tym drobnym mankamentem, utwór kończący koncert wypadł brawurowo pod każdym względem.

Warto docenić wkład Pana mgra Andrzeja Sitka w propagowanie muzyki współczesnych polskich kompozytorów wśród młodzieży. Praca nad tak skomplikowaną i trudną w budowie muzyką, wymaga wiele uwagi, wiedzy, precyzji i na pewno cierpliwości. Celem pracy doktoranta było uwrażliwienie młodych chórzystów na ten rodzaj muzyki, konfrontacja z nieoczywistą harmonią, rytmiką, zmienną agogiką i motoryką wymagającą od całego zespołu dobrze zorganizowanej i ciężkiej pracy. Pomimo kilku drobnych mankamentów (głównie na polu intonacji i emisji głosu) uważam, że Pan mgr Andrzej Sitek osiągnął zamierzony cel i przedstawił nagrania bardzo cenne dla rozwoju chóralistyki oraz propagowania współczesnej polskiej muzyki chóralnej.

Biorąc pod uwagę stopień trudności monograficznego koncertu wykonanego przez chór żeński ASBeek Andrzeja Sitka, można stwierdzić, że jest to zespół o dużym potencjale, który może w przyszłości jeszcze wiele dokonać; jest to niewątpliwie wielka zasługa dyrygenta.

Koncert oceniam pozytywnie.

Konkluzja

Praca doktorska mgra Andrzeja Sitka p.t. *Aspekty wykonawcze wybranych utworów Krzysztofa Grzeszczaka na chór jednorodny* reprezentuje wysoki poziom merytoryczny i artystyczny. Nagrane dzieło oraz jego opis są znaczącym osiągnięciem Doktoranta i niewątpliwie stanowią bardzo ważny wkład w poszerzanie wiedzy muzycznej.

Stwierdzam, iż mgr Andrzej Sitek wykazał się dużą wiedzą teoretyczną i praktyczną w zakresie swojej specjalności, a jego praca doktorska spełnia wymagania art. 13 ust. 1 Ustawy z dn. 14.03.2003 r. oraz z dn. 03.10 2014 r. (Dz. U. z 2014 r. poz. 1383 – z późniejszymi zmianami). Stawiam wniosek o dopuszczenie Doktoranta do publicznej dyskusji nad rozprawą.

